

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Філологічний факультет

Кафедра германської філології

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
(МІЖКАФЕДРАЛЬНОМУ ЗАСІДАННІ)

Завідувач кафедри

_____/_____
(протокол № _____ від _____ 20_ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи перекладознавства

(повна назва навчальної дисципліни)
для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) _____
(перший (бакалаврський) або другий (магістерський) або третій (освітньо-науковий))

Галузь знань 035 «Філологія» _____
(шифр і назва галузі)

Спеціальність Германські мови та літератури (переклад включно) _____
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма «Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша –
англійська» _____

Мелітополь, 2021

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Баранцова І.О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики викладання германських мов

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми

Н.В. Денисенко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>035</u> Філологія	Нормативна	
Модулів – 4	Спеціальність : Германські мови та літератури (переклад включно)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: творча робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 год.		1-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента -	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	18	
		Практичні	
		18	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		54	
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: - екзамен			

2. Мета навчальної дисципліни

Метою дисципліни є:

1) ознайомлення студентів з основними етапами становлення і розвитку теорії перекладознавства;

2) формування фундаментальних уявлень про головні тенденції і напрями в теорії перекладу.

Розвивальна мета передбачає подальший розвиток комунікативних здібностей студента, його пам'яті (слухової й зорової, оперативної і тривалої), уваги (довільної та мимовільної), логічного мислення, здатності до

самооцінки та самовдосконалення, вольових якостей, пов'язаних із досягненням прогресу у навчальній діяльності.

Загальноосвітня мета передбачає збагачення духовного світу студента, розширення його світогляду, знань про культуру і традиції країни, мова якої вивчається.

Виховна мета передбачає виховання у студентів культури спілкування в процесі вивчення іноземної мови, а також для повноцінного функціонування як у навчальному середовищі, так і за його межами.

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності:

- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

3. Фахові компетентності:

- усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;
- здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

4. Результати навчання:

Програмні результати навчання (ПРН)

- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

- розуміти основні проблеми філології, перекладознавства та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;

- знати й розуміти систему германських мов, їх історію, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;

- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

- знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- Історію перекладу;
- Основні класифікації та види перекладів;
- Термінологічний апарат дисципліни;
- Основні норми та принципи перекладознавства;
- Стандарти асоціації перекладачів України, щодо оформлення

перекладів;

- Стандарти професії;
- Комп'ютерні програми, що використовуються для перекладу

тексту;

вміти

• орієнтуватися у теорії перекладознавства та в іншомовному культурному просторі, дати оцінку творчості письменників, аналізувати систему перекладацьких трансформацій в художній літературі, володіти перекладацькими прийомами і трансформаціями; відрізняти вільні словосполучення від усталених; розуміти значення слова у вузькому і

широкому контексті; знаходити відповідники і перекладати інтернаціоналізми, виділяючи при цьому „несправжніх друзів перекладача”; знаходити відповідники і перекладати фразеологізми, безеквівалентну лексику, власні імена, скорочення і аббревіатури, цитати.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Міжмовна комунікація як об’єкт теорії перекладу.

Тема 1. Предмет теорії перекладу. Види перекладу

Роль перекладу в розвитку світової культури та зміцненні міжнародних зав’язків. Перекладознавство як наука. Структура перекладацького процесу. Види перекладу.

Тема 2. Співвідношення форми і змісту при перекладі.

Смислова і мовна структура тексту. Поняття адекватності перекладу. Одиниця перекладу.

Змістовий модуль 2. Міжмовні розбіжності на різних рівнях мовної ієрархії

Тема 3. Еквівалентність і адекватність перекладу.

Актуалізація значення слова в контексті. Види контекстів. Типи лексичних еквівалентів.

Тема 4. Граматичні розбіжності.

Порядок слів у реченні при перекладі. Розбіжності у способах вираження граматичних категорій. Поняття актуального членування. Співвідношення синтаксичної, семантичної і комунікативної структури речення. Суб’єктно-об’єктна трансформація.

Змістовий модуль 3. Перекладацькі прийоми і трансформації.

Тема 5. Лексичні, граматичні і стилістичні трансформації.

Оказіональні відповідники на різних рівнях еквівалентності. Види еквівалентів. Види перекладацьких прийомів і трансформації Прагматика перекладацьких трансформацій.

Тема 6. Безеквівалентна лексика в перекладі.

Класифікація безеквівалентної лексики. Способи перекладу безеквівалентної лексики. Способи перекладу топонімів і антропонімів.

Змістовий модуль 4. Лексико-семантичні питання перекладу.

Тема 7. Переклад інтернаціоналізмів і термінів.

Переклад інтернаціональної за коренем лексики. “Несправжні друзі” перекладача. Переклад термінологічних одиниць, аббревіатур і скорочень.

Тема 8. Переклад усталених словосполучень і фразеологізмів.

Словосполучення вільні й усталені. Переклад словосполучень з урахуванням сполучуваності слів у мові перекладу. Фразеологічні одиниці та їх переклад.

Змістовий модуль 5. Взаємодія граматики з лексикою при перекладі.

Тема 9. Граматичні конструкції в перекладі.

Управління дієслів в українській і англійській мовах. Синтаксична синонімія. Переклад англійських конструкцій, що не мають прямих відповідників в українській мові.

Тема 10. Еквівалентність на надфразовому рівні.

Засоби зв'язку між реченнями і частинами тексту в українському і у англійському реченні. Перерозподіл інформації між реченнями у надфразовій одиниці.

Змістовий модуль 6. Стилiстичні питання перекладу.

Тема 11. Стилiстичні ресурси лексики і граматики.

Поняття стилю у перекладі. Засоби словесної образності. Передача гри слів. Переклад неологізмів, архаїзмів, просторічних слів та жаргонізмів. Засоби експресивного синтаксису.

Тема 12. Функціональні стилі і критерії оцінки якості перекладу.

Функціональні стилі сучасної англійської і української мов. Підстилi і жанри офіційно-ділового, публіцистичного і наукового стилів. Критерії оцінки якості перекладу.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Міжмовна комунікація як об'єкт теорії перекладу												
Тема 1. Предмет теорії перекладу. Види перекладу	10	2	2			6						
Тема 2. Співвідношення форми і змісту при перекладі	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 1	20	4	4			12						
Змістовий модуль 2. Міжмовні розбіжності на різних рівнях мовної ієрархії												
Тема 1. Слово і контекст. Лексичні розбіжності	10	2	2			6						
Тема 2. Граматичні розбіжності. Порядок слів у реченні при перекладі	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 2	20	4	4			12						
Змістовий модуль 3. Перекладацькі прийоми і трансформації												

Тема 1-2 Лексичні, граматичні, стилістичні трансформації Переклад усталених словосполучень і фразеологізмів	20	4	6			10							
Разом за змістовим модулем 3	20	4	6			10							

Змістовий модуль 4. Лексико-семантичні питання перекладу

Тема 1. Переклад інтернаціоналі змів і термінів	10	2	2			6							
Тема 2. Переклад усталених словосполучень	10	2	2			6							
Тема 3. Переклад фразеологізмів	10	2	2			6							
Разом за Змістовим модулем 4	30		6			18							
Усього годин	90		18			54							

7. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Предмет теорії перекладу. Види перекладу	2
2	Слово і контекст. Лексичні розбіжності	2
3	Лексичні трансформації	2
4	Грамматичні трансформації	2
5	Прагматичні трансформації	2
6	Теорія адекватності і еквівалентності перекладу	2
7	Переклад реалій і лакун	2
	Всього:	14

8. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Перекладознавство як лінгвістична галузь знань	2
2	Об'єкт, предмет і завдання курсу «Перекладознавство»	2
3	Текст як посередник процесу перекладу	2
4	Розділи перекладознавства	2
5	Проблеми дефініції і типологія	2
6	Проблема еквівалентності	2
7	Трансформація як спосіб досягнення еквівалентності	2
	Всього:	14

9. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Завдання для самостійної роботи студентів*
1	Есе
2	Виконання вправ
3	Презентація

*Примітка – завдання подаються згідно технологічної карти

Організація самостійної роботи студентів

*години проставляються згідно технологічної карти

**за наявності

Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Теми* і перелік питань, що винесені на самостійне вивчення
1	Теорія перекладу і контрастивна лінгвістика
2	Лінгвістика тексту
3	Класифікація видів перекладу
4	Основні функції перекладача
5	Прагматичні аспекти перекладу
6	Оцінка якості перекладу
7	Моделювання перекладу
8	Ситуативно-денотативна модель перекладу
9	Семантична модель перекладу
10	Трансформаційна модель перекладу
11	Теорія рівнів еквівалентності

12	Методи перекладу
13	Одиниці перекладу
14	Усний переклад
15	Послідовний переклад
16	Синхронний переклад
17	Проблеми художнього перекладу
18	Художній текст
19	Завдання художнього перекладу
20	Літературознавчий підхід к художньому перекладу
21	Проблеми національно-культурної адаптації художнього тексту
22	Проблеми взаємодії автора художнього тексту і перекладача
23	Поетичний переклад
24	Проблема хронологічної адаптації при перекладі
25	Переклад лакун
26	Переклад реалій

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Завдання для самостійної роботи студентів*
1	Есе з теми Взаємодія автора художнього тексту і перекладача
2	Реферат з теми Основні перекладацькі трансформації
3	Презентація з теми Переклад власних імен і топонімів

*Примітка – завдання подаються згідно технологічної карти

Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Організація самостійної роботи студентів*	Години
1	Вивчення теоретичного матеріалу	14
2	Виконання завдань (згідно технологічної карти: есе, реферат, презентація тощо)	16
3	Підготовка до періодичного (поетапного, модульного) контролю**	10
4	Підготовка до екзамену (заліку)**	12

5	Підготовка курсової роботи**	-
6	Виконання завдань навчальної практики**	-
Разом		52

*години проставляються згідно технологічної карти

**за наявності

10. Методи навчання

1. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу:
 - пояснювально-ілюстративний;
 - репродуктивний;
 - проблемний;
 - частково-пошуковий (евристичний);
 - дослідницький.
2. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу:
 - словесні;
 - наочні;
 - практичні.
3. За організаційним характером навчання методи:
 - організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
 - контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні (подвійні) методи навчання тощо.

11. Форми і методи контролю

- усне опитування;
- перевірка письмових завдань;
- тестування;
- модульний контроль;
- диференційований екзамен;

12. Критерії оцінювання відповідно до видів контролю

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення дисципліни.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького».

Схема нарахування балів

8–7 балів:

студент правильно розкриває основний зміст роботи та умов завдання; оперує необхідними термінами; матеріал викладає ґрунтовно, послідовно; демонструє глибокий літературний аналіз. У відповіді можливі 1–2 неточності у використанні спеціальної термінології та лексики, несуттєві помилки у висновках, узагальненнях, які не впливають на конкретний зміст.

6–5 балів:

студент в основному правильно викладає зміст питання, але не завжди послідовно; виявляє труднощі в літературному перекладі; помиляється у вживанні спеціальної термінології; робить поверхові висновки.

4–3 бали:

студент неповністю розкриває основний зміст теми або проблеми; не вживає спеціальних термінів; робить грубі граматичні помилки.

2–0 балів:

студент не розкриває основний зміст теми або проблеми; не вживає спеціальних термінів; допускає суттєві орфографічні, пунктуаційні та граматичні помилки в письмовому мовленні; висновки в роботі відсутні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Гон О.М. Практикум з усного перекладу: Мультимедійний формат. Англо-американський політичний дискурс: Посібник з перекладу з англійської мови для студентів вищих навчальних закладів (+компакт- диск)./ В.Гулик, Г.Мірам, В.Морозов, М.Голованчук. – К.: Факт, 2007.
2. Гон О.М. Практикум з усного перекладу: Мультимедійний формат. Навчальний посібник з англійської мови для студентів вищих навчальних закладів (+компакт диск). / В.П.Морозов, М.О.Нощенко, П.П.Мовчан, В.О.Гулик. – К.: ТОВ “Імідж Принт”, 2011.
3. Мірам Г., Гон А. Профессиональный перевод. – Киев: Эльга, Ника Центр, 2003. – 136 с.
4. Мірам Г.Э. Практический перевод: Заметки к лекциям. – К.: Ника- Центр, 2005.
5. Мірам Г.Э. Профессия: переводчик. – К.: Ника-Центр Эльга, 1999.
6. Мірам Г.Э., Дайнеко В.В., Иванова С.В., Амплеев П.В. Тренинг-курс по синхронному переводу. – Киев: «Арий», 2009. – 192 с.
7. Мірам Г.Э., Иванова С.В., Амплеев П.В. Курс синхронного перевода (англо-русская языковая пара). – Киев: Ника Центр, 2007. – 342 с.
8. Мірам Г.Е. Практикум з усного перекладу: Мультимедійний формат: Посібник з англійської мови для ВНЗ (+компакт-диск)./ О.Гон, В.Морозов, В.Гулик, М.Голованчук. – К.: Факт, 2005.
9. Мірам Г.Е., Дайнеко В.В., Грищенко М.В., Тарануха Л.А., Гон О.М. “Basic Translation”. – К., Ніка-Центр Ельга, 2002.
10. Мірам Г.Е., Дайнеко В.В., Иванова С.В. Коучінг для усних перекладачів. – Київ: Ніка Центр, 2011. – 227 с.
11. Мірам Г.Е., Дайнеко В.В., Иванова С.В. Тренінг-курс двустороннього послідовного перекладу (англо-українська мовна пара). – Київ: Ніка Центр, 2013. – 227 с.

Додаткова

12. Англо-український дипломатичний словник. – К.: Знання, 2006.
13. Англо-український словник Міжнародного Порівняльного і Європейського права. Упоряд.: В.І.Муравьов, Л.І.Шевченко, В.В.Дайнеко [та ін.]. За ред. Муравйова В.І., Шевченко Л.І. – Київ: Арій, 2009.
14. Англо-український юридичний словник. За ред. доктора філологічних наук, професора Шевченко Л.І. – М. Рус. Яз. К.: Арій, 2007.
15. Англо-українсько-російський тематичний словник ділової лексики. / Л.І.Євтушенко, І.М. Гнатюк, Н.Ф. Міхненко, Н.О. Шевченко, Н.А. Шпак; Під заг. ред. Л.І. Євтушенко.; Авт. вступ. ст. Ю.В. Полунєєв – К.: Фірма «ІНККОС», 2006.
16. Бархударов С.Г. Язык и перевод. – М.: ИМО, 1975.
17. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. – М.: ИМО, 1980.

18. Гуменюк Б.І. Основи дипломатичної та консульської служби. – К.: Либідь, 1998.
19. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: «НОВА КНИГА», 2003.
20. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. – К.: Вища школа, 1986.
21. Лилова А. Введение в общую теорию перевода. – М.: Высшая школа, 1985.
22. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод. – М.: Воениздат, 1980.
23. Миньяр-Белоручев Р.К. Последовательный перевод. – М., 1969.
24. Миньяр-Белоручев Р.К. Пособие по устному переводу (Записи в последовательном переводе). – М., 1969 – 192 с.
25. Палажченко П.Р. Мой несистематический словарь (Из записной книжки переводчика) – 3-е изд., стереотип. – М.: Р.Валент, 2003.
26. Палажченко П.Р. Несистематический словарь – 2005 – М.: «Р.Валент», 2005. – 248 с.
27. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – М.: и Междунар. отношения, 1974.
28. Федоров А.В. Основы общей теории перевода. – М.: Высшая школа, 1983.
29. Чередниченко О.І. Переклад – важлива сфера функціонування і розвитку української мови// Теорія і практика перекладу, Вип. 17. – К., 1991

14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://bibliogid.ru/pisатели/o-pisatelyakh/500-kuperdzhejms-fenimor>
2. <http://www.wisdoms.ru/pavt/p117.htm>
3. <http://www.livelib.ru>
4. <http://www.litra.ru/biography/get/wrid/00786061211286071972/>